

Naziv studija: Preddiplomski dvopredmetni studij sociologije

Naziv kolegija: Uvod u metodologiju društvenih istraživanja

Nastavnici: izv. prof. dr. sc. Jasminka Lažnjak (nositeljica kolegija)
doc. dr. sc. Ivan Landripet (predavač; voditelj seminarara)

ECTS bodovi: 6

Jezik: hrvatski

Trajanje: jedan semestar, 2. (ljetni)

Status: obavezni kolegij

Oblik nastave: predavanje i seminar (3+2)

Uvjeti za upis kolegija: nema (upisan odgovarajući studij)

Cilj kolegija: ostvariti razumijevanje osnovnih principa znanosti i istraživačkih postupaka u sociologiji i srodnim društvenim disciplinama kroz usvajanje znanja o temeljnim pojmovima i procesima istraživanja te karakteristikama i dometima raznorodnih istraživačkih metoda korištenih u praksi društvenih istraživanja. Cilj kolegija jest i započeti cjelostudijski proces osposobljavanja studenata za evaluaciju, osmišljanje i provedbu empirijskih istraživanja te kompetentno i kritično čitanje empirijski orijentirane znanstvene literature.

Ciljevi seminarskog dijela nastave su ilustriranje primjene različitih empirijskih metoda i tehnika te diskusijsko povezivanje metodološke teorije i prakse, predstavljanje raspona recentnijih istraživačkih preokupacija domaćih autora te predstavljanje domaće znanstvene i stručne periodike iz područja društvenih znanosti. Usto se nastoji pridonijeti razvoju generičkih stručnih kompetencija kroz rad na sažetom prikazivanju kompleksnih sadržaja, vrednovanje znanstvenih i stručnih radova te senzibilizaciju za javne nastupe.

Uloga kolegija u ukupnom kurikulumu: znanja i vještine stečene u sklopu kolegija početna su točka ili preduvjet uspješnog svladavanja gradiva iz metodoloških, statističko-analitičkih i epistemoloških obaveznih i izbornih kolegija koje će studenti upisivati u nastavku preddiplomskog i diplomskog studija sociologije. Uz to, poznavanje temeljnih metodoloških pojmova, procedura i istraživačkih praksi omogućuje ili olakšava praćenje suvremene sociološke literature, čime kolegij pospješuje nastavni proces i kod onih kolegija koji nisu primarno usmjereni na metodološke sadržaje.

Korištene metode: predavanja uz PowerPoint prezentaciju i projekciju primjera istraživačkih materijala. Seminarska izlaganja uz diskusiju usmjerenu na analizu referirane empirijske materije iz perspektive teorije istraživačke prakse. Objavljivanje nastavnih i popratnih materijala te komunikacija sa studentima putem Sustava za učenje na daljinu Omega.

Studentske obaveze: redovito pohađanje predavanja i seminarske nastave, izlaganje seminarskog rada, rješavanje ispitne obaveze.

Sadržaj kolegija:

<u>TJEDAN</u>	<u>NAZIV I SADRŽAJ CJELINE</u>
1.	Ljudska spoznaja, znanost i istraživanje Znanstveni i neznanstveni pristupi spoznaji; temeljne pretpostavke znanosti; ciljevi znanosti; temeljni aspekti znanstvenog istraživanja; osnovni pristupi u klasifikaciji društvenih istraživanja. <i>Uz ovu cjelinu nisu predviđene istraživačke seminarske teme.</i>
2.	Spone teorije i istraživanja (prvi dio) Elementi i kriteriji znanstvene teorije; funkcije teorije u istraživanju; teorije i paradigme; istraživačke paradigme; pristupi u stvaranju teorije; deduktivni i induktivni model znanosti. <i>Uz ovu cjelinu nisu predviđene istraživačke seminarske teme.</i>
3.	Spone teorije i istraživanja (drugi dio) Kauzalitet i korelacija; kriteriji nomotetske uzročnosti. Etički aspekti društvenih istraživanja Temeljna etička načela u društvenim istraživanjima; etički standardi u pripremi i provođenju istraživanja; razlika etičkih i političkih prijevora. <i>Uz ove cjeline nisu predviđene istraživačke seminarske teme.</i>
4.	Nacrt istraživanja – elementi i vremenska dimenzija Izvori istraživačkih ideja; elementi istraživačkog procesa; jedinice analize; transverzalni i longitudinalni nacrt; kohortne i panel studije. <u>Seminarske teme:</u> 1. Šverko, I. (2005.) Studentska namjere odlaska u inozemstvo: veličina potencijalnog "odljeva mozgova" i njegove odrednice u 1995., 1997. i 2004. godini. Društvena istraživanja 14(80):1149-1174. 2. Sesar, K. i sur. (2013.) Povezanost vršnjačkoga zlostavljanja i psiholoških poteškoća: prospektivno istraživanje. Društvena istraživanja 22(1): 79-100.
5.	Konceptualizacija, operacionalizacija i mjerenje Konceptije i koncepti; indikatori i dimenzije; nominalne i operacionalne definicije; varijable i atributi; mjerenje i razine mjerenja. <u>Seminarske teme:</u> 1. Trninić, S. i sur. (2010.) Hipotetski model specifičnih osobina vrhunskih sportaša u momčadskim sportskim igrama. Društvena istraživanja 19(107):463-485. 2. Čulig, B. (1999.) Sociologija kao studij i struka: empirijska analiza jedne populacije. Revija za sociologiju 30(1-2):19-45.
6.	Kompozitni mjerni instrumenti Logika konstrukcije indeksa i skala; tipovi skala; kriteriji kvalitete mjernih instrumenata; valjanost i pouzdanost. <u>Seminarske teme:</u> 1. Bezinović, P. i sur. (2005.) Kratka ljestvica religioznosti: validacija na uzorku adolescenata. Društvena istraživanja 14(75-76):135-153. 2. Slišković, A. i sur. (2012.) Izvori stresa u radu nastavnika u visokom obrazovanju. Psihologijske teme 21(1):83-103. 3. Hrvatić, N. (2004.) Romi u Hrvatskoj: od migracija do interkulturalnih odnosa. Migracijske i etničke teme 20(4):367-385.

<p>7.</p>	<p>Uzorak i uzorkovanje</p> <p>Razvoj uzorkovanja i predizborna istraživanja; uzorak i populacija; postupak uzorkovanja; neprobabilistički uzorci; probabilistički uzorci i logika probabilističkog uzorkovanja; uzorkovanje teško dostupnih skupina.</p> <p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Štulhofer, A. i sur. (2003.) Rizici pornografije? Empirijsko testiranje uvriježenih predodžbi o konzumentima seksualno eksplicitnih sadržaja. Revija za sociologiju 34(1-2):75-95. Švab, A. i R. Kuhar (2008.) Researching hard-to-reach social groups: the example of gay and lesbian population in Slovenia. Društvena istraživanja 17(95):529-552.
<p>8.</p>	<p>Metoda eksperimenta</p> <p>Eksperiment i društvene znanosti; klasični eksperimentalni nacrt; varijable, kontrola, odabir sudionika i valjanost u eksperimentalnom nacrtu; varijacije eksperimentalnog nacrtu; kvazi-eksperiment, "prirodni" eksperiment i evaluacijsko istraživanje; prednosti i nedostaci eksperimentalnog nacrtu.</p> <p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Fromm, E. (1975.) Anatomija ljudske destruktivnosti. Zagreb, Naprijed. Prva knjiga, poglavlje "O psihološkim eksperimentima" (str. 60-79). Maslić Seršić, D. i A. Vukelić (2012.) Vojislav Trifunović ili Tomislav Lučić: tko će se lakše zaposliti u Zagrebu? Testiranje diskriminacije po nacionalnoj i dobnoj osnovi metodom prirodnog eksperimenta. Revija za sociologiju 42(1):31-59.
<p>9.</p>	<p>Metoda ankete – uvod; anketni upitnik</p> <p>Planiranje i provedba anketnog istraživanja; smjernice za formuliranje anketnih pitanja i konstrukciju anketnog upitnika; izvori grešaka te valjanost i pouzdanost vezani uz anketna pitanja i upitnik.</p> <p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Lamza Posavec, V. i D. Bagić (2008.) Izlazne ankete: iskustva u svijetu i u Hrvatskoj. Društvena istraživanja 17(96-97):671-694. Šoša, J. i G. Milas (2008.) Zalupljena vrata: empirijska analiza iskazanih razloga odbijanja ankete. Društvena istraživanja 17(96-97):723-746.
<p>10.</p>	<p>Metoda ankete – tehnike prikupljanja podataka</p> <p>Terensko anketiranje; samoispunjavanje upitnika; strukturirani intervju; poštanska anketa; upotreba IC-tehnologije u anketnom istraživanju; telefonski intervju; <i>on-line</i> anketa; izvori grešaka vezani uz anketno istraživanje; prednosti i nedostaci metode ankete.</p> <p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> Kufrin, K. (1996.) Ekološki stavovi i spremnost na ekološki angažman. Socijalna ekologija 5(1):1-20. Štulhofer, A. i sur. (2006.) Spolne/rodne razlike u on-line seksualnim aktivnosti-ma i njihove posljedice. Društvena istraživanja 15(86):1029-1045.
<p>11.</p>	<p>Kvalitativne metode istraživanja – temeljna obilježja</p> <p>Razgraničenje kvantitativnih i kvalitativnih pristupa; temeljne teorijsko-istraživačke paradigme; naturalizam i etnografija; interakcionizam i etno-metodologija; utemeljena teorija, studija slučaja i akcijsko istraživanje; uvod u obradu i analizu kvalitativnih podataka te vrednovanje rezultata.</p>

	<p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Garfinkel, H. (2006.) Zdravorazumsko znanje o socijalnim strukturama: dokumentarna metoda interpretacije u laičkom i profesionalnom iznalaženju činjenica. Diskrepancija 7(11): 61-81. 2. Becker, H. (2006.) Kako se postaje uživateljem marihuane. Diskrepancija 7(11): 99-109.
12.	<p>Kvalitativne metode istraživanja – intervju i fokus grupe</p> <p>Temeljna obilježja kvalitativnog intervjua i njegovog provođenja; polustrukturirani i nestrukturirani intervju; fokus grupe; obilježja grupa i vođenje grupnog intervjua; prednosti i nedostaci kvalitativnog intervjua.</p> <p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lušetić, S. (2003.) Mlado kao standard lijepog: istraživanje odraza ideala mladosti na poimanje fizičke privlačnosti i ljepote kod pripadnika zagrebačke homoseksualne populacije. Diplomski rad (sociološka zbirka Knjižnice). 2. Zubčić, K. (2007.) Utjecaj pornografije na predodžbu o seksualnosti kod tinejdžera. Diplomski rad (sociološka zbirka Knjižnice).
13.	<p>Kvalitativne metode istraživanja – metoda promatranja</p> <p>Ponašanje prikladno za opservaciju; laičko i istraživačko promatranje; vrste uloga promatrača; pripremni, provedbeni i analitički standardi; metodološke prednosti i nedostaci; etički aspekti metode promatranja.</p> <p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tadej, P. (1983.) Mogućnosti i perspektive promatranja sa sudjelovanjem. Revija za sociologiju 13(1-4):81-95. 2. Lalić, D. (1993.) Torcida: pogled iznutra. Zagreb: AGM. Cjelina "Navijački rituali", poglavlje Fizičko nasilje kao vrhunac navijačke ekspresije (str. 213-249).
14.	<p>Nenametljivo istraživanje – temeljna obilježja i oblici</p> <p>Obilježja i prednosti pristupa; izvori podataka; analiza sekundarnih podataka; sekundarna analiza podataka; meta-analiza; istraživanje socijalnih indikatora; metodološka ograničenja pristupa.</p> <p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Štulhofer, A. (2006.) Euroskepticizam u Hrvatskoj: s onu stranu racionalnosti? U: K. Ott (ur.) Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji: izazovi sudjelovanja, str. 135-154. Zagreb: Institut za javne financije. 2. Landripet, I. (2007.) Utjecaj pornografije na seksualno nasilje u Hrvatskoj: analiza javnih kriminalnih statistika. Društvena istraživanja 16(87-88):269-293.
15.	<p>Nenametljivo istraživanje – analiza sadržaja</p> <p>Obilježja i svrha primjene; jedinice analize; uzorkovanje; kodiranje i obrada podataka; analiza diskursa i semiotika; prednosti i nedostaci metode.</p> <p><u>Seminarske teme:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ambrosi-Randić, N. i sur. (2008.) Poremećaji hranjenja i Internet: analiza sadržaja hrvatskih web stranica. Psihologijske teme 17(1):37-55. 2. Svirčić Gotovac, A. i J. Zlatar (2008.) Akteri rekonstrukcije Cvjetnog trga u Zagrebu. Sociologija i prostor 46(179):53-76.

Literatura:

A. Obavezna

1. Milas, G. (2005.) **Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima**. Jastrebarsko, Naklada Slap.

Obavezne cjeline: Poglavlja 1, 2, 3 (bez 3.4 i 3.5), 4, 6 (bez 6.5), 7 (ništa od 7.1.2 nadalje), 8 (bez 8.4 i 8.5), 10 (bez 10.9), 11, 12, 13 (bez 13.1 i 13.2), 14 (bez 14.2.3 i 14.2.4), 15 i 17.

2. Nastavni materijali.

B. Dopunska

Babbie, E. **The Practice of Social Research**. Belmont (CA), Thomson/Wadsworth (više izdanja, odabrati što recentnije).

Babbie, E. **The Basics of Social Research**. Belmont (CA), Wadsworth (više izdanja, odabrati što recentnije).

Milas, G. (2005.) **Istraživačke metode u psihologiji i drugim društvenim znanostima**. Jastrebarsko, Naklada Slap (cjeline koje nisu propisane kao obavezna literatura; zanemariti zadnji, statističko-analitički, dio).

Izvori koji se za daljnje čitanje uz specifične sadržaje preporučuju u nastavnim materijalima.

Način polaganja ispita: ispitnu obavezu moguće je riješiti kroz dva pisana kolokvija, od kojih svaki obuhvaća približno polovinu gradiva. Studenti i studentice koji/e ne pristupe kolokvijima, koji/e na oba kolokvija ne ostvare prolaznu ocjenu ili koji/e ne žele prihvatiti prolaznu ocjenu ostvarenu kroz kolokvije ispitnu obavezu rješavaju kroz pisani ispit u ispitnim rokovima.

Način provjere znanja i formiranja završne ocjene: u kolokvijskim i ispitnim testovima provjerava se poznavanje faktografije i primjena stečenih znanja (praktični i problemski zadaci). Konačna ocjena na kolegiju kombinacija je ocjene ostvarene putem kolokvija ili ispita i ocjene seminarskog nastupa (udio kolokvijske/ispitne ocjene u konačnoj je 75%, a ocjene seminarskog nastupa 25%). U slučaju ostvarivanja "polovične" konačne ocjene prevagu ka nižoj ili višoj ocjeni donosi kombinacija pozicije ostvarene kolokvijske/ispitne ocjene unutar bodovnog intervala predviđenog za tu ocjenu i aktivnosti u diskusijama u sklopu predavanja i seminarske nastave.

Način praćenja kvalitete i uspješnosti izvedbe predmeta: studentska anketa o procjeni kvalitete rada nastavnika, na kraju semestra.